

خطبه اول

اعوذ بالله السميع العليم من الشيطان الرجيم بسم الله الرحمن الرحيم نحمده على ما كان و نستعينه من امرنا على ما يكون و نؤمن به و نتوكل عليه و نستغفره و نستهديه و نعوذ به من شرور أنفسنا و سيئات أعمالنا ثم الصلاة والسلام على سيدنا و نبينا و حبيب قلوبنا و طيب نفوسنا و شفيع ذنوبنا ابي القاسم محمد (ص) و على آله الاطيبين الاطهرين سيما بقية الله في الارضين.

توصيه به تقوا

اعوذ بالله من الشيطان الرجيم بسم الله الرحمن الرحيم «يا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَ لْتُنْظُرْ نَفْسٌ مَا قَدَّمَتْ لِغَدٍ وَ اتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ»^۱ عِبَادَ اللَّهِ أَوْصِيكُمْ وَ نَفْسِي بِتَقْوَى اللَّهِ در اولین جمعه از ماه مبارک رمضان و شما نمازگزاران و روزه‌داران، برادران و خواهران ارجمند و خودم را به تقوای الهی و بهره‌گیری از فیوضات ماه شریف رمضان و آمادگی برای روزها و شب‌های در پیش رو به ویژه شب‌های قدر سفارش و دعوت می‌کنم. خداوندا تو را به اولیای الهی و به قداست ماه مبارک رمضان سوگند می‌دهیم همه ما را از بهره‌مندان از فیوضات این ماه کریم و شریف مقرر بفرما.

گسست‌های اجتماعی

سال قبل در خطبه‌های ماه مبارک رمضان بحثی تحت عنوان گسست‌ها و گسل‌های اجتماعی مطرح شد. امسال هم در خطبه‌های اول این ماه، بحث آسیب‌های اجتماعی از منظر اسلام و معارف دینی طرح خواهد شد و به نحوی این آسیب‌های اجتماعی مکمل بحث‌های سال قبل هم خواهد بود.

^۱ - سوره حشر، آیه ۱۸.

درگیری و مشاجرات در فضای جامعه و خانواده

اولین آسیب از آسیب‌های اجتماعی که در این خطبه پیرامون آن نکاتی را عرض خواهیم کرد درگیری‌ها، دعواها، مشاجرات و اختلافات اجتماعی در فضای جامعه و خانواده است. مقدمه‌ای را عرض می‌کنم و آن مقدمه این است که یکی از آسیب‌هایی که امروزه بشر در سطح جهانی با آن مواجه است و در داخل کشور هم با آن مواجه هستیم اختلافات در کوچه و خیابان، درگیری‌ها، تعرض افراد به یکدیگر از طریق اعمال خشونت، دعوا، درگیری و فحش و ناسزاگویی و پرخاشگری است.

چند سال قبل سازمان ملل گزارشی را منتشر کرد. در آن گزارش یکی از آسیب‌های کل جامعه بشری را همین اختلافات فردی و گروهی و درگیری و پرخاشگری میان مردم اعلام شده بود. طبق آن آمار و ارقام اگر کسی بخواهد توجه کند چیزهای عجیبی آمده بود. همانند اینکه سالانه چند صد هزار نفر در جامعه بشری و در میان کشورهای مختلف قربانی همین پرخاشگری، دعواها و خشونت‌های بی حساب و کتاب در خیابان و محیط‌های عمومی است. دعواهایی که هیچ پایه و اساس منطقی هم ندارد. اگر کسی برای دفاع از خودش اقدام و تلاش کند یا برای یک حق مشروعی اقدام کند موضوع فرق می‌کند. آنچه محل بحث ما است دعواهایی است که هیچ اصل و اساسی ندارد و افراد زیادی را درگیر خودش می‌کند. گاهی این دعواها در میان افرادی است که جزء ارادل و اوباش هستند و به شکل منسجم و منظم درگیر دعوا، خشونت، پرخاشگری و تعرض به حقوق دیگران می‌شوند. قسمتی هم افراد معمولی هستند که در معرض غضب و خشم قرار دارند و در مواجهه با صحنه‌هایی بجای اینکه از راه منطقی و عقلانی اقدام کنند از سر خشم و غضب به توهین، آزار و پرخاشگری می‌پردازند. این از غریزه خشم و غضب و حس برتری جویی برمی‌خیزد و تولید مشاجرات و درگیری‌ها می‌کند که از هوی و هوس‌های شیطانی نشأت می‌گیرد و عده‌ای مقتول و مضروب می‌شوند و آسیب‌های اقتصادی، مالی و جانی به وجود می‌آورد. در سطح جهانی این‌طور است و بخش بزرگی از پرونده‌هایی که در سیستم و نظام‌های قضایی مطرح می‌شود مرتبط با این دعواها است. با جمله و سخنی شروع می‌شود، طرف مقابل هم سخنی در برابر آن می‌گوید و همین‌طور سخن‌ها بالاتر می‌رود که تحقیر و استهزاء و گاهی هم منجر به برخورد فیزیکی و ضرب و جرح که منجر به قتل و جراحت می‌شود. گاهی فردی است و گاهی گروهی است که خسارت‌های زیادی به بار می‌آورد. این پدیده بشری در تاریخ سابقه دارد. بشر در کنار فطرت پاک و عنصرهای فطری دارای اغراض، غضب و شهوت است که او را به سمت گناه، آلودگی، ظلم،

ستم و تعدی به حقوق دیگران سوق می‌دهد. در دوره معاصر و در سطح جهان همان‌طور که عرض کردم سالیانه چند صد هزار قربانیِ دعوای بی‌حاصل، درگیری‌های بی‌وجه، پرخاشگری‌ها و زد و خوردهای بی‌منطق می‌شوند. در سطح کشور هم آن‌طور که حافظه‌ام همراهی می‌کند فکر می‌کنم جزء اولین جرائم سطح کشور و موجب تشکیل پرونده‌های قضایی در سطح کشور است. البته به دادگستری هم گفتم که آمار و ارقامی به بنده بدهند که فعلاً چیزی به دست من نرسیده است، شاید آماری دستشان نبوده است. آن‌طوری که به ذهنم می‌رسد اولین و پرحجم‌ترین پرونده‌های قضایی در خود شهر ما مربوط به همین پرخاشگری، فحش دادن و تعدی زبانی به یکدیگر که گاهی به زد و خورد هم منجر می‌شود در حالی که راه‌حل قانونی دارد و با مقداری حلم و بردباری می‌توان مانع درگیری شد. آن‌طور که به ذهنم می‌رسد در چند سال اخیر اولین حجم پرونده‌ها در دادگستری همین اختلافات و درگیری‌های به شکل پرخاشگری، فحش و ناسزا و خشونت‌هایی بین افراد، همسایگان، گاهی در خانواده‌ها و محیط‌های کاری و اجتماعی می‌باشد. عرض کردم گاهی برمی‌گردد به افرادی که اراذل و اوباش هستند حساب آنها جدا است و برخوردها باید خیلی قاطع و جدی باشد. ولی بخشی از این پرونده‌ها و آسیب‌های اجتماعی در بین افراد عادی هست. همه ما در معرض هواهای شیطانی هستیم و گاهی غضب بر انسان غالب می‌شود و منجر به این آسیب‌ها و خسارت‌ها می‌گردد. این که در اولین خطبه ماه مبارک رمضان که ماه تقوا، خویشتن‌داری و پرهیزگاری است عرض می‌کنم برای این است که یکی از جلوه‌های خویشتن‌داری و تقوا همین قلمرو است یعنی انسان بتواند در عرصه تعامل با دیگران، خویشتن و زبان و دست و اعضای خودش را از تعدی به دیگران صیانت کند. این از اصول تقوای الهی است. در روایات ما همان‌طور که عرض خواهم کرد منظومه‌ای از مفاهیم خیلی مورد توجه قرار گرفته است. این آمار و ارقام برای این بود که حساسیت‌های جامعه را نسبت به تربیت فرزندان و خویشتن‌داری خودمان از پرخاشگری‌های بی‌منطق احساس کنیم.

این یک آسیب اجتماعی است که در همه تاریخ شاهد آن بودیم و در عصر جدید توسعه پیدا کرده است و مع الاسف در کشور و منطقه ما هم این مسئله یک امر کوچکی نیست. یعنی آمار را که کنار هم بگذارید احساس می‌شود که باید در اولین جمعه ماه مبارک رمضان بگوییم که تقوا یعنی خویشتن‌داری کنیم. پیام ماه مبارک رمضان این است که دست و زبانمان از تعدی به حقوق دیگران و درگیر شدن در دعوای بی‌حاصل و بی‌منطق صیانت کنیم.

حالا این درگیرها و پرخاشگری‌ها - همان‌طور که عرض کردم - معمولاً از نقطه‌های کوچکی شروع می‌شود، معمولاً از گناهان و آلودگی‌های زبانی آغاز می‌شود و به تدریج بالا می‌گیرد و به ضرب و جرح و قتل می‌رسد. این بحث دعوا و مخاصمه بین افراد ابعاد مختلفی دارد: بعد اخلاقی، فقهی دارد، اجتماعی و قانونی و حقوقی دارد. وقتی مخاصمه به شکل جرم درمی‌آید تکلیف آن در قانون پیش‌بینی شده است. آنچه الآن می‌خواهیم در مورد آن صحبت کنیم بیشتر جنبه اخلاقی آن است. جامعه باتقوا و روزه‌دار و پارسا جامعه‌ای است متشکل از خویشان داری از آلودگی‌هایی که منجر به دعوای اجتماعی و مخاصمه‌های نامشروع می‌شود و نتایج و خسارت‌های زیادی در ابعاد و اجتماعی بار می‌آورد. جامعه روزه‌دار باید خود را از این خطاها اصلاح کند.

عرض کردم دفاع مشروع و شجاعت لازم درجایی که باید با یک خطایی مقابله شود و اقداماتی که برای امر به معروف و نهی از منکر انجام می‌شود داستان از این امر جدا است. این دعوایی است که به خاطر یک حرف پوچی، دو نفر در محیط خانه، کاری یا اجتماعی با هم درگیر می‌شوند و به سمت انواع گناهان سوق داده می‌شوند. این طرح مبحث اول در آسیب‌های اجتماعی بود که عبارت است از درگیری‌ها، ضرب و جرح، دشنام و پرخاشگری میان مردم بدون هیچ‌وجه منطقی و مشروع.

آمار و ارقام و اهمیت ماجرا را هم ملاحظه کردید. امر کوچکی نیست که بگوییم چرا در اولین جمعه ماه مبارک رمضان و در این جمع باشکوه مطرح می‌شود؟ بلکه یک بحث اجتماعی، اخلاقی و دامنه‌دار و جزء اولین جرائم دادگستری‌ها است. فلذا باید به آن پردازیم و ببینیم که نگاه اسلام و قرآن و روایات در این مقوله چیست.

اصول و عناوین منفی در ارتباطات اجتماعی

در ادامه بحث، عناوینی که در روایات ما به عنوان اصول منفی در ارتباطات اجتماعی مورد تأکید قرار گرفته است و به شدت اسلام به این رفتارها که سرچشمه و اساس پرخاشگری‌ها و مخاصمات اجتماعی است اشاره می‌کنم. تفصیل و بیان برخی از روایات آن را برای خطبه دیگر می‌گذارم.

در روایات ما حدود ده، پانزده عنوان از رفتارهای منفی افراد در میان جامعه آمده است و آن عناوین و رفتارهای منفی اساس خیلی از دعوایها و اختلافات اجتماعی است. حالا فهرستی از آن موارد را عرض می‌کنم:

۱. ایذاء

۲. اهانت

۳. استخفاف
۴. تحقیر
۵. استهزاء
۶. طعن
۷. اذلال
۸. مذمت
۹. سب
۱۰. لعن
۱۱. تهمت
۱۲. مرء
۱۳. خصومت
۱۴. قتل
۱۵. ضرب
۱۶. جرح
۱۷. اخافه
۱۸. احزان

این‌ها عناوینی است که همه این‌ها در کتاب العشره وسایل یا بحار الانوار و آیات قران که مراجعه کنید می‌بینید. به صورت دقیق و ریز رفتارهایی که گناه و آلودگی است و روابط اجتماعی را خدشه دار می‌کند و سرچشمه درگیری‌ها و اختلافات میان افراد می‌شود و موجب دشمنی‌ها و کینه‌های اجتماعی میان خویشان، نزدیکان، همکاران و آحاد جامعه می‌شود در این آیات و روایات آمده است. چند مورد را به عنوان نمونه عرض می‌کنم و تکمیل آن را برای هفته آینده می‌گذارم:

ایذاء و آزار رساندن به دیگران

از جمله عناوینی که در روایات آمده است ایذاء و آزار رساندن است. یک عنوان خیلی کلیدی و مفهوم انسانی مهمی است که در روایت بر آن انگشت تأکید گذاشته شده و به شدت مورد نکوهش و مذمت قرار گرفته است. این مفهوم خیلی عامی است که بدون وجه منطقی و شرعی به دیگری آزار برساند. آزار رساندن از نیش و کنایه و ادا و اطوار درآوردن شروع می‌شود تا زدن و کشتن.

تمام این طیف از رفتارهایی که از یک امور بسیار کوچک آغاز شده تا کشتن پیش می‌رود همه در آیات و روایات تحت عنوان ایذاء قرار گرفته است. خداوند متعال می‌فرماید: «وَالَّذِينَ يُؤْذُونَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ بَغْيَرٍ مَا اكْتَسَبُوا فَقَدِ احْتَمَلُوا بُهْتَانًا وَإِثْمًا مُّبِينًا»^۲ آنان که زنان و مردان مؤمن را بدون وجه و گناهی مورد آزار و اذیت قرار می‌دهند گناه بزرگی را بر دوش گرفته‌اند، این‌ها یک بهتان و گناه بزرگی را با خودشان حمل می‌کنند.

پیامبر گرامی اسلام حضرت محمد مصطفی (ص) جمله و تابلوی بسیار مهمی در ترسیم آزار رساندن به دیگران آورده‌اند. ایشان می‌فرمایند: «مَنْ آذَى مُؤْمِنًا فَقَدْ آذَانِي وَمَنْ آذَانِي فَقَدْ آذَى اللَّهَ وَمَنْ آذَى اللَّهَ فَهُوَ مَلْعُونٌ فِي التَّوْرَةِ وَالْإِنْجِيلِ وَالزَّبُورِ وَالْفُرْقَانِ وَفِي خَبَرٍ آخَرَ فَعَلَيْهِ لَعْنَةُ اللَّهِ وَالْمَلَائِكَةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ»^۳ اگر کسی مسلمان و مؤمنی را آزار رساند به من پیامبر آزار می‌رساند و هر کس مرا آزار دهد خدا را اذیت کرده است و هر کس خداوند را آزار رساند او در تورات و انجیل و زبور و قرآن مورد لعن قرار گرفته است. در روایت دیگر آمده است که لعنت خدا و ملائک و مردم بر او است. یعنی پیامبر اکرم (ص) حق همه مؤمنان را هم‌پایه خود قرار داد و آزار رساندن به هر مسلمان و مؤمنی را به منزله آزار شخص خود پیامبر (ص) قرار داده است.

در روایت دیگری پیامبر خدا به ابوذر فرمودند: «كُفَّ أَدَاكَ عَنِ النَّاسِ فَإِنَّهُ صَدَقَةٌ تَصَدَّقُ بِهَا عَلَى نَفْسِكَ»^۴ آزار و اذیتت را از مردم حفظ کن که صدقه‌ای است که برای خودت می‌دهی. از بالاترین صدقه‌ها صدقه‌ای است که به

^۲ - سوره احزاب، آیه ۵۸

^۳ - محمد بن محمد شعیری، جامع الاخبار، ص ۱۴۷

^۴ - علامه مجلسی، بحار الانوار، ج ۷۲، ص ۵۴

دیگران آزار و اذیت نرسانی. اینکه به دیگری پولی بدهی و کمک کنی ارزش والاتری دارد پس سعی کن آزارت به دیگری نرسد.

امام صادق (ع) فرمودند: «فَازَ وَاللَّهِ الْأَبْرَارُ تَدْرِي مَنْ هُمْ هُمْ الَّذِينَ لَا يُؤْذُونَ الدَّرَّ»^۵ به خدا قسم نیکوکاران رستگار شدند. بعد فرمودند: می‌دانید نیکوکاران چه کسانی هستند؟ نیکوکار کسی است که کسی را اذیت نکند. همان‌طور که در اشعار فارسی هم آمده است که به مورچه‌ای هم آزار نرسانید.^۶ البته این آزار یعنی اقدامی که موجب ناراحتی دیگری بدون وجه منطقی و شرعی شود والا وقتی کسی امر به معروف و نهی از منکر می‌کند شاید کسی ناراحت شود این مشکلی ندارد چون وجه شرعی دارد.

در روایت دیگری که روایت بسیار عجیبی است امام صادق (ع) به صورت یک حدیث قدسی فرمودند: «قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ لِيَأْذُنَ بِحَرْبٍ مِنِّي مَنْ آذَى عَبْدِي الْمُؤْمِنَ وَ لِيَأْمَنَ غَضَبِي مَنْ أَكْرَمَ عَبْدِي الْمُؤْمِنَ»^۷ همان بیانی است که در بحث ربا آمده است که ربا به منزله اعلان جنگ با خدا است، در رابطه با اذیت مؤمنان و دیگران در این روایت آمده است. امام صادق (ع) از خداوند متعال نقل می‌کنند که خداوند تبارک و تعالی فرمودند: هر کس دیگران را اذیت کند به منزله اعلان جنگ با خداست.

عناوین دیگری هم در روایات است که در حُطَب بعدی ملاحظه خواهید کرد. سخن را که جمع‌بندی کنیم این است که قرار است در مورد آسیب‌های اجتماعی صحبت کنیم و اولین مورد آن درگیری‌ها، اختلافات بی‌وجه، پرخاشگری و دشنام دادن و زد و خورد های بی‌حساب و کتاب است. همان‌طور که اشاره کردم این مسئله در نظام حقوقی نیز مطرح است اما اینجا از بعد اخلاقی و اجتماعی مطرح می‌کنیم و خویش‌داری در ماه مبارک رمضان و تقوای الهی یک شاخه و بُعد آن این است که آدم‌ها خود را از تعدی به حقوق دیگران، پرخاشگری و دعوای بی‌وجه صیانت کنند.

خدایا به ما توفیق بده که از ماه مبارک رمضان بهره‌وافر ببریم و به قله‌های بلند شب قدر نائل شویم.

^۵ - همان، ج ۲، ص ۲۷

^۶ - میازار موری که دانه کش است که جان دارد و جان شیرین خوش است

^۷ - مرحوم کلینی، الکافی، ج ۲، ص ۳۵۰: خداوند فرمودند: کسی که بنده مومن مرا اذیت کند پس اعلان جنگ با من کند و کسی که بنده مومن مرا اکرام کند از غضب من در امان است.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ إِنَّا أَعْطَيْنَاكَ الْكَوْثَرَ فَصَلِّ لِرَبِّكَ وَانْحَرْ إِنَّ شَانِئَكَ هُوَ الْأَبْتَرُ^۸

خطبه دوم

بسم الله الرحمن الرحيم الحمد لله رب العالمين بارئ الخلائق اجمعين ثم صلاة و السلام على سيدنا و نبينا و حبيبنا ابى القاسم المصطفى محمد و على مولانا على بن ابيطالب و على الصديقة الطاهرة فاطمة الزهراء و على الحسن و الحسين سيدى شباب اهل الجنة و على أئمة المسلمين على بن الحسين و محمد بن على و جعفر بن محمد و موسى بن جعفر و على بن موسى و محمد بن على و على بن محمد و الحسن بن على و الخلف القائم المنتظر حججك على عبادك و أمنائك فى بلادك ساسة العباد و اركان البلاد و ابواب الايمان و أمناء الرحمن و سلالة النبين و صفوة المرسلين و عتره خيرة رب العالمين صلواتك عليهم اجمعين.

توصيه به تقوا

اعوذ بالله من الشيطان الرجيم بسم الله الرحمن الرحيم « يا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَكُونُوا مَعَ الصَّادِقِينَ »^۹ عِبَادَ اللَّهِ أَوْصِيكُمْ وَ نَفْسِي بِتَقْوَى اللَّهِ وَ مِلَازِمَةِ أَمْرِهِ وَ مِجَانِبَةِ نَهْيِهِ وَ تَجَهُّزُوا رَحِمَكُمُ اللَّهُ فَقَدْ نُودِيَ فِيكُمْ بِالرَّحِيلِ^{۱۰} وَ تَزَوَّدُوا فَإِنَّ خَيْرَ الزَّادِ التَّقْوَى^{۱۱}

همه شما نمازگزاران گرامی، برادران و خواهران ارجمند و خودم را در این جمعه ماه مبارک رمضان به آمادگی برای کسب فیوضات این ماه شریف و صعود در درجات تقوا و پارسایی سفارش و دعوت می‌کنم. امام حسن مجتبی (ع) وقتی که در روز عید فطر به گروهی برخوردند که جشن گرفته بودند و مشغول خنده و ضحک بودند در جمله‌ای فرمودند: خداوند ماه رمضان را میدان یک مسابقه الهی و معنوی قرار دادند. همه مؤمنان وارد یک مسابقه بزرگ در ماه رمضان می‌شوند. اما در این میدان بزرگ مسابقه انسان‌ها به دو گروه تقسیم شده‌اند: گروهی که از آغاز ماه رمضان با عنایت درست وارد این مسابقه شده‌اند و کمر همت بستند و در این میدان خوب وارد شده پیشتاز شدند و به فوز و

^۹ - سورة توبه آیه ۱۱۹

^{۱۰} - سید رضی، نهج البلاغه (صبحی صالح)، خطبه ۲۰۴، ص ۳۲۱

^{۱۱} - سورة بقره، آیه ۱۹۷.

رستگاری رسیدند و در این میدان گروهی هم عقب ماندند.^{۱۲} وقتی به پایان ماه نگاه کنیم می‌بینیم که گروهی با سرعت سرعت در این میدان پیشی گرفتند و کسانی هم در ماندند و درجا زدند و نتوانستند به آن هدف نهایی ماه مبارک رمضان دست یابند و شگفت است کسانی که در این میدان واماندند و فکر می‌کنند روز عید دارند در حالی که روز عید فطر برای آنانی است که در این میدان پیشگامی داشته‌اند. اول ماه رمضان باید احساس این مسابقه را در خود بیافرینیم و در این مسیر با سرعت و با عنایت و دقت حرکت کنیم.

مناسبت‌ها

مناسبت‌ها را فهرست‌وار عرض می‌کنم:

۱. لزوم اهتمام ملی به مسئله جمعیت

روز ملی جمعیت را گرامی می‌داریم. همان‌طور که روشن است یکی از مشکلات امروز تعداد زیادی از کشورها در جهان، کاهش جمعیت و افزایش جمعیت پیر و کهن‌سال و در نتیجه پیدایش مشکلات گوناگون اقتصادی و اجتماعی است. مع الاسف کشور ما هم در دهه اخیر به‌طور بسیار ملموس و پرشتاب به سمت کاهش جمعیت رفته است و برای کشور ما کاهش جمعیت ضمن اینکه آسیب‌هایی که در سایر کشورها وجود دارد، یک خطر دیگری دارد و آن این است که کشور ما امروزه یک الگو و محور در جهان و نماد انقلاب اسلامی و نماد یک کشور خاندان پیامبر (ع) و انقلاب شکوهمند اسلامی است. تئوریسین‌های مستکبر عالم در مقاله‌های گوناگون تصریح کرده‌اند که اگر این رشد بسیار پایین جمعیت در ایران تداوم یابد ما نیاز نداریم که از راه‌های دیگر به ایران ضربه وارد کرده اقدام کنیم، چرا که کاهش جمعیت یک کشوری را از پا درمی‌آورد. بنابراین اصل کاهش رشد جمعیت یک خطر عمومی دارد و در مورد کشور ما خطر علی‌حده‌ای دارد که آن خطر بزرگ برای اسلام و مکتب اهل بیت (ع) و انقلاب اسلامی است. میانگین رشد جمعیت چند سال اخیر ۱/۴ یا ۱/۵ است و معنای این عدد آن است که جمعیت گذشته جایگزین نمی‌شود. جمعیت شناسان می‌گویند که باید رشد جمعیت ۲ درصد باشد تا جمعیت کاهش پیدا نکند و جایگزین

^{۱۲} - علی بن موسی ابن طاووس، اقبال الاعمال، ج ۱، ص ۲۷۵: خَرَجَ الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ (ع) فِي يَوْمِ فِطْرِ وَ النَّاسُ يَضْحَكُونَ فَقَالَ إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ جَعَلَ شَهْرَ رَمَضَانَ مَضْمَارًا لِيَخْلُقَهُ يَسْتَبِقُونَ فِيهِ إِلَى طَاعَتِهِ فَسَبَقَ قَوْمٌ فَقَارُوا وَ تَخَلَّفَ آخَرُونَ فَخَابُوا وَ الْعَجَبُ مِنَ الضَّاحِكِ فِي هَذَا الْيَوْمِ الَّذِي يُفُورُ فِيهِ الْمُحْسِنُونَ وَ يَخْسِرُ فِيهِ الْمُبْطِلُونَ وَ اللَّهُ لَوْ كَشِفَ الْغَطَاءُ لَشُغِلَ مُحْسِنٌ بِإِحْسَانِهِ وَ مُسِيءٌ بِإِسَاءَتِهِ عَنْ تَرْجِيلِ شَعْرِ [شَعْرِهِ] وَ تَصْقِيلِ نَوْبٍ [نَوْبِهِ]

شود. هر چه قدر هم از دو بالاتر رود جمعیت افزایش خواهد یافت. در دوره‌ای بحث کاهش جمعیت مطرح شد. شاید هم در یک دهه‌ای با شیب ملایم ضرورتی داشت اما قطعاً ما یکی دو دهه‌ای است که این مسیر را اشتباه می‌رویم و آنچه امروزه مورد نیاز است آن است که باید رشد جمعیت به ۲/۵ برسد. بحث این نیست که خانه‌ای ۸ یا ۹ بچه داشته باشد، البته الآن هم در بعضی جاها این جور است، اما سرجمع جمعیت کشور بسیار پایین است و جمعیت جایگزین نیست و سخن این است که هر خانواده‌ای اقلان دو یا سه بچه داشته باشد، ازدواج هم به موقع انجام پذیرد. اگر این دو اقدام انجام شود ما یک رشد متناسبی خواهیم داشت و کشور از این وضع بحرانی بیرون خواهد آمد. البته در شهر میبد رشد جمعیت بالای دو درصد داریم ولی میانگین کشوری وضع مناسبی ندارد. به‌رحال مسئله جمعیت یک مسئله اساسی اجتماعی، ملی و انقلابی است که به نحو مناسبی باید توجه شود.

۲. گرامیداشت روز موزه و میراث فرهنگی

روز موزه و میراث فرهنگی است. شهر ما از شهرهایی است که آثار باستانی و فرهنگی دارد که صیانت از آن‌ها مهم است. البته مناطق فرسوده شهر هم باید مورد توجه مسئولان قرار گیرد که مردم در سختی و تنگنا نباشند. مجموعه‌ای از موزه‌ها هم طراحی شده است که امیدواریم مسئولان دنبال کنند و به‌عنوان پایگاه‌های فرهنگی به‌صورت مناسب توسعه پیدا کند.

۳. لزوم بهینه‌سازی مصرف در کشور

روز مصرف و بهینه‌سازی مصرف است. این هم از مسائل مهم در کشور ماست. ما در مصرف و هزینه به‌ویژه در انرژی دچار اسراف بزرگ اجتماعی هستیم. درست است که کشور ما دارای منابع غنی نفت و گاز و معادن خدادادی است ولی کشور ما با این نوع از مصرف، جزء مسرف‌ترین کشورها در مصرف انرژی و در خیلی از چیزهای دیگر هست. بحث آب و انرژی‌ها مسائلی نیست که فقط فردی باشد و شخص بگوید پول می‌دهم و مصرف می‌کنم بلکه آب الآن یک مقوله اجتماعی کلان است و بحث فردی نیست که بگوید پول خودم است خرج می‌کنم بلکه جنبه فقهی و اجتماعی دارد. وضع مصرف در کشور ما وضع نامناسبی دارد مخصوصاً در مثل آب و بخصوص در حوزه کشاورزی.

در مصرف بنزین و گاز و مصارف دیگر هم همین‌طور است. اصل پرهیز از اسراف یک اصل مهمی است که باید فوق‌العاده به آن توجه داشته باشیم به‌ویژه وقتی به موضوعاتی که کلان‌جامعه را درگیر کند و تبعات زیادی داشته باشد. اسراف کاری و ریخت‌وپاش‌ها هم گاهی به تجمل‌گرایی می‌رسد که یک مذمومیت مضاعف دارد.

۴. نکوداشت روز اهدای عضو

روز اهدای عضو در مواردی که قانون اجازه داده است را داریم. برای اهدای عضو و نجات مریضان در معرض خطر همه باید همکاری کنند. سال قبل در شهرمان چند مورد اهدای عضو داشتیم که باید از آنها تشکر کنیم و این فرهنگ باید پایه‌ریزی و تقویت شود.

۵. لزوم تقویت مساجد و نهادهای مذهبی

تقویت مساجد، نمازهای جمعه و جماعت به‌ویژه در ماه مبارک رمضان باید مورد عنایت خاص باشد. در خطبه قبل ماه مبارک رمضان نکاتی عرض کردم که برای رونق و شکوفایی مساجد به‌ویژه حضور نوجوانان و جوانان باید مراعات شود. البته ما وضع مناسبی داریم، اما باز هم مساجد و خانواده‌های ما برای شکوه نماز و تقویت حضور نسل جوان در مسجد و جمعه و جماعت تلاش کنند.

۶. لزوم درس‌گیری از روز مقاومت

روز مقاومت و پیروزی که مصادف با سوم خرداد و روز فتح خرمشهر است را پیش‌رو داریم. خوب آن روز بزرگ را همه باید گرامی بداریم. هیچ کدام فراموش نکرده‌ایم و نسل جوان هم بدانند که جوانان غیور ما با پیام و فرمان امام در یک قطعه تاریخی و در یک بحران اجتماعی درحالی که یک شهر بزرگ کشور ما در اشغال بیگانه بود وارد میدان شدند؛ سپاهیان و نیروهای ارتش و نظامی و به‌ویژه جوانان بسیجی و عزیز در تاریخ دفاع مقدس معجزه آفریدند. ملت مقاومت خود را در فتح خرمشهر نشان داد.

امروز هم این مقاومت در دو جا با حوادث امروز ما پیوند خورده است و باید تجلی پیدا کند:

الف. لزوم هوشمندی و دقت در ماجرای برجام

اول: در مسئله داخلی که ماجرای برجام است که ما ملاحظه کردیم پیش‌بینی‌ها، هشدارها و اندازهای بسیار مهم رهبر عظیم‌الشان انقلاب در قصه برجام خود را نشان داد. ایشان بارها روی نکات متعدد تأکید کردند و مذاکره‌کنندگان را به دقت در آنها و به اطمینان از رعایت این بندها از طرف دشمن فراخواندند. ورود در این میدان یک کار خطیر بود و نیازمند یک هوشمندی و قاطعیت دقت بالا بود که متأسفانه آن نکات در بعضی از موارد رعایت نشد و ما امروز می‌بینیم که آن پیش‌بینی در حال تحقق است. البته این را می‌دانیم که آمریکایی‌ها هیچ‌وقت به عهدهای خودشان در برجام پایبند نبودند. این کار ترامپ نیست او با ما هم پایبند عهدهایش نبود. البته این آقا گستاخی دارد که بر اساس آن اعلام کرد که ما از برجام بیرون رفتیم. آنچه امروز ما باید تأکید کنیم این است که ادامه مسیر برجام، ما را به یک تجربه و شکست دیگر نکشاند. امروز اروپایی‌ها وسط میدان هستند آنچه لازم است از این به بعد تیم مذاکره دقت و توجه کند چند نکته است که بیان می‌کنم:

نکات کلیدی و مهم فراروی تیم مذاکره‌کننده

۱. امریکا و اروپا پیمان‌های راهبردی دارند. آن‌ها قرار نیست به این سادگی از راهبردهای مشترکشان دست بردارند. امروز اعلام می‌کنند که مسائل دفاع موشکی و مسائل دیگر منطقه ایران هم جزء مذاکرات ما است شما باید بسیار دقیق باشید و با فرصت و زمان محدود در برابر آنها عهد بگیریید، عهدی که قابل اعتماد و اتکا باشد و این بسیار مقوله خطیر و حساسی است؛
۲. در مذاکرات هوشمندی فوق‌العاده لازم است؛
۳. قاطعیت بالا لازم است؛
۴. نقطه ضعف نشان ندادن ضرورت دارد. مع الاسف در مواردی، مسئولان ما در معرکه یک جنگ بزرگ اقتصادی از خود نقاط ضعف نشان می‌دادند. ارائه نقطه ضعف از خویشتن در معرکه مذاکره یک کار خیلی ناپسند و ناروایی است.
۵. ذوق‌زدگی نداشتن.

این دو خطایی بود که ما شاهد آن بودیم:

اولی این بود که ما از خود نقطه ضعف نشان دهیم. اگر مذاکره‌کننده نقطه ضعفی از خودش نشان دهد، مسئولی درجایی بگوید که همه زندگی ما به آنها گره خورده است، باید همه دل‌ها به آن سمت متوجه باشد این به جایی نمی‌رسد؛

دیگری هم وقتی پیمانی بسته شد جشن و پایکوبی برقرار کردن و ذوق‌زدگی نشان دادن خطایی بود که از طرف عده‌ای سر زد و دقیقاً این نقاط ضعف را دشمن می‌گیرد و جلو می‌آید. امروز هم ما در این میدان قرار داریم. توصیه‌های رهبری را باید جدی و مهم گرفت، قاطع و محکم بایستید و از هیچ چیزی نترسید و به فضل خدا خواهید دید تمام این نقشه‌ها و تمام این شیطنت‌ها و یاهوگویی‌های منطقه‌ای و بین‌المللی نقش بر آب خواهد شد.

ب. لزوم مقاومت و مقابله با اقدامات خصمانه اسرائیل

آن روح مقاومت در فتح خرمشهر هم در مذاکره با دشمن هم در امت اسلام در برابر اسرائیل غاصب باید تجلی پیدا کند. آنچه این روزها در جهان اسلام شاهد بودیم بسیار حادثه تلخ و شگفت‌انگیزی بود. این‌ها رسماً آمدند و قدس و مسجدالاقصی که پایگاه امت اسلامی و قبله اول مسلمانان بود مورد تعرض قرار دادند و سفارت امریکا به آنجا منتقل شد.

این یک توهین آشکار به امت اسلام بود؛ این یک لگد زدن استکبار بر امت اسلامی و پنجه کشیدن به رخ جهان اسلام بود؛ تضييع کرامت مسلمانان و فلسطین بود و تحقیر این دولت‌های مسلمان بود. وای بر شما دولت‌های حقیر و وابسته! شما با سکوت و همراهی‌تان با دشمنان خدا و رسول خدا (ص) خود را حقیرتر کردید. دولت‌های دیگر هم در این میدان ضعیف وارد شدند.

وای بر شما! روزی امت اسلام و ملت‌های مسلمان گریبان شما مستکبران و هم‌مزدوران و هم‌دولت‌های حقیر و ضعیف را خواهد گرفت. شما به امت اسلام خیانت کردید. وضع اسرائیل و امریکا که روشن هست آنها دشمنان قسم‌خورده ما هستند.

وای بر شما که توان مقاومت نداشتید. شما خیلی به امت اسلامی خیانت کردید. نهادهای بین‌المللی رویشان سیاه باشد که در برابر این همه ظلم و جنایت و کشتار چند ده فلسطینی از کودک و زن و جوان را که در یک روز تماشا کردند اما سکوت پیشه کردند و وقتی قطعنامه‌ای هم آنجا رفت امریکای خبیث آن رو وتو کرد.

این‌ها دردهای امت اسلامی است. امسال به فضل الهی در ماه مبارک رمضان و در انتفاضه چهارم و در روز قدس بزرگ انشالله امت اسلامی سیلی محکمی به روی این تبه‌کاران خواهد زد. (تکبیر)

ملت بزرگ ایران، ملت روزه‌دار و مقاوم ایران و جوانان غیور ما در جبهه مقاومت و مسلمانان در صحنه عالم اسلام به فضل الهی در برابر شما خواهند ایستاد و در برابر این یاوه‌گویی‌ها مقاومت خواهند کرد و شما هم طعم تلخ نکبت و شکست را به فضل الهی خواهید چشید.

نسئلک اللهم و ندعوک باسمک العظیم الاعظم الاعز الاجل الاکرم یا الله و... یا ارحم الرحمین، اللهم ارزقنا توفیق الطاعة و بعد المعصية و صدق النیة و عرفان الحرمة، اللهم انصر الاسلام و اهله و اخذل الکفر و اهله، خدایا دل‌های ما را به انوار رمضان و قرآن و عبادت و دعا روشن بفرما، به انجام وظایف ماه رمضان موفق بدار، ما را به رسیدگی به مستمندان و همراهی با محرومان و عبادت و دعا و نیایش و اهدای شب‌ها و زنده داشتن یاد خدا و رونق بخشیدن به مسجد توفیق روزافزون عنایت بفرما، اعمال ما را قبول بفرما، توبه، انابه و عبادات ما را مورد لطف و کرمات خود قرار بده، گناهان ما را ببخش، ما را از شر وساوس داخلی و بیرونی محافظت بفرما، آسیب‌ها را از جامعه ما دور بدار، نسل جوان ما را به اوج عزت، ایمان و افتخار برسان، همه مخاطرات را از کشور و امت اسلام دور بدار، شر دشمنان اسلام به‌ویژه اسرائیل غاصب را از سر همه مرتفع بفرما، شر تکفیری‌ها، داعشی‌ها و تروریست‌ها را به خودشان بازگردان، ما را از همه خطرات مصون بدار، باران رحمت و برکات را بر ما نازل بفرما، مشکلات اقتصادی کشور را مرتفع بفرما، مسئولان ما را به انجام وظایف، خدمات صادقانه و الهی‌شان آشنا و موفق بدار، مریضان ما، مریضان مدنظر و جانبازان را شفا کرامت بفرما، مسلمانان مظلوم بحرین، یمن، عراق، سوریه، میانمار و دیگر مسلمانان مظلوم در اقاصا نقاط جهان را نجات کرامت بفرما، اموات و درگذشتگان ما، درگذشتگان از این جمع و تازه درگذشتگان را غریق بهار رحمت بفرما، ارواح تابناک شهیدان، شهیدان اسلام و انقلاب اسلامی، شهیدان دفاع مقدس، شهیدان مدافع حرم و مقاومت و بین‌الملل اسلامی شهدای این جمع و امام شهدا را با اولیای خودت محشور بفرما. ما را از گناهان در این ماه شریف و همه ایام سال مصون بدار، توبه و انابه و عبادت ما را در این ماه شریف مقبول بفرما، سلام ما را به امامان و مولایمان حضرت ولیعصر (عج) ابلاغ بفرما.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ اللَّهُ الصَّمَدُ لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ^{۱۳}